

Dezvoltarea metodei educaționale inovatoare a turismului ACCESIBIL în Europa Centrală 2022-2-HU01-KA220-HED-000099410

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

3. Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități, schimbarea atitudinii societăților față de dizabilități și persoanele cu dizabilități

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Fiecare societate este caracterizată în mod plauzibil de relația sa cu persoanele cu dizabilități

În economiile avansate, oportunitățile de viață pentru persoanele cu dizabilități în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, călătoriile, recreerea, accesul la servicii etc. par să fie aceleași sau cel puțin nu semnificativ mai puțin favorabile decât cele ale persoanelor fără dizabilități

Omenirea dispune acum de soluțiile tehnologice și de posibilitățile sociale (juridice) pentru a asigura o viață fără dizabilități pentru toți

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Perioada de accesibilitate în istoria civilizațiilor umane este de doar câteva decenii, poate un secol - o perioadă foarte scurtă în care nevoile și cerințele specifice ale persoanelor cu dizabilități au fost abordate de majoritatea societății și de legislație și de stat

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

În cea mai mare parte a istoriei societăților umane, au existat cel puțin prejudecăți (de cele mai multe ori negative) împotriva persoanelor cu dizabilități în cadrul societăților. Astăzi ne concentrăm pe problema persoanelor cu dizabilități care întâmpină dificultăți atunci când călătoresc - timp de mii de ani, simpla existență a fost o dificultate zilnică pentru acestea.

Mai rău, era considerată o senzație afișarea cuiva care avea o dizabilitate fizică sau mental vizibil, vezi instituția spectacolelor de ciudați care au atins vârful de popularitate în a doua jumătate a secolului 19th și în primii ani ai secolului 20th (Putova, 2018; Kirkwood, 2017).

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Umilința a fost ceva obișnuit în lume până la începutul secolului trecut, iar până în prezent nu putem spune că situația persoanelor cu dizabilități a fost rezolvată

Chiar și în cele mai tolerante societăți, există încă prejudecăți împotriva persoanelor cu dizabilități, vezi ableism (Friedman, 2017)

Există societăți în care prejudecățile superstițioase împotriva minorităților în general există și astăzi

Chiar și în societățile relativ avansate în ceea ce privește accesibilitatea, există încă dificultăți în transport și în administrația de zi cu zi

În multe țări, nevoile persoanelor cu dizabilități încă nu sunt luate în considerare atunci când se construiesc noi facilități, se reconstruiesc cele vechi, se instalează și se face accesibil transportul etc.

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

De-a lungul istoriei, diferite epoci și culturi au reacționat la dizabilități și deficiență (și la bătrânețe și boli grave) într-o mare varietate de moduri

Literatura privind istoria dizabilității este mai degrabă „dizabil”, săracă (Könczei, 2019) și epuizată în cea mai mare parte în istoria medicală, cărți ilustrate pentru studenții la medicină: furnizând cunoștințe despre tipurile de boli și prezentând uneori imagini mai mult sau mai puțin respingătoare, adesea de dragul lor, pentru a provoca groază, și, prin urmare, fără analiză sau interpretare științifică socială din aceste surse nu se știe prea multe despre viața de zi cu zi a persoanelor cu dizabilități în cultura respectivă, în epoca respectivă, sau despre reacțiile tipice ale societății, astfel încât trebuie să abordăm culturile epocii respective nu cu propriile noastre valori și standarde, ci cu propriile noastre percepții și prejudecăți, ceea ce poate da naștere la numeroase neînțelegeri

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Relația dintre comunitate și societate și persoanele cu dizabilități fizic sau mintal este determinată de imaginea corpului și a minții umane pe care epoca a creat-o. Acest lucru nu este diferit în societățile moderne: persoanele cu dizabilități sunt rareori recunoscute sau apreciate. Pentru membrii societăților moderne - influențați de mass-media și de publicitate - sănătatea, tinerețea, independența și frumusețea sunt valorile supreme. Stereotipul "ceea ce este frumos trebuie să fie bun" operează în gândirea de zi cu zi a membrilor societății, ideea "ceea ce este frumos este bun, ceea ce este bun este frumos" (Platon, 2005), care își are originea în filosofia greacă și a fost modelată de lumea consumeristă de astăzi, conform următoarei imagini: numai ceea ce este frumos este bun

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Deși problema dizabilității a fost cunoscută din cele mai vechi timpuri, ea este cunoscută în forma sa răspândită și severă abia începând cu secolul 20th, numai. Ea a devenit o problemă mondială începând cu mijlocul secolului 20th:

- (1) în vechime, persoanele care se nășteau cu dizabilități sau care a devenit dizabil nu trăiau de obicei o viață lungă, în timp ce medicina de astăzi poate oferi o viață lungă și plină de sens celor care nu ar fi avut nicio șansă de supraviețuire înainte de societățile industriale și
- (2) epoca modernă produce dizabilități în multe feluri (locuri de muncă nesănătoase, stiluri de viață nesănătoase, transporturi periculoase, consum excesiv de medicamente, expunere zilnică la substanțe chimice nocive etc.)

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

De asemenea, abordarea reabilitării există doar de câteva decenii. În regnul animal, individul rănit este, în marea majoritate a cazurilor, condamnat la dispariție din cauza principiului darwinist al "supraviețuirii celui mai puternic". Ceea ce distinge societatea umană de societatea animală este, printre altele, faptul că sistemul complex (fără bariere) pe care oamenii l-au construit le permite să opereze instituții sociale care fac posibilă evitarea consecințelor menționate mai sus la nivel animal (Könczei, 2019; Farkas et al., 2022c)

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - considerații preliminare

Sursa cea mai îndepărtată a prejudecăților împotriva persoanelor cu dizabilități este, probabil, în parte, un instinct atavic, străvechi, de care nici măcar omul "modern" nu poate scăpa întotdeauna. O altă explicație posibilă este aceea că, în majoritatea perioadelor istorice și în majoritatea culturilor, dizabilitatea în sine a fost profund asociat cu transcendența: din preistorie până în anumitele timpuri moderne de astăzi, s-a crezut că își are originea undeva dincolo de lumea vizibilă, tangibilă - sau, chiar mai rău, că este o pedeapsă "dreaptă" a lui Dumnezeu pentru un păcat comis. Instinctele atavice, străvechi, superstițiile păgâne, convingerile religioase greșite și alteritatea persoanei cu dizabilități, alături și interacționând cu dominația marilor culturi (Könczei, 2019).

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - epoca preistorică

Deși există relativ puține informații cu privire la durata de viață a oamenilor preistorici (având acces la prea puține rămășițe umane fosilizate, istoricii au întâmpinat dificultăți în estimarea demografică a unui anumit grup), nu avem niciun motiv să credem că persoanele cu dizabilități aveau șanse mari de supraviețuire în epocile anterioare societăților organizate și unui nivel minim de îngrijire

Principalii factori care limitau speranța de viață erau decesele infantile și decesele timpurii cauzate de malnutriție sau boli

Chiar și în vremurile "moderne" ale erei preistorice, în paleolitic și neolitic, speranța de viață era de 20-33 de ani, cu o proporție foarte mare de mortalitate infantilă: în aceste vremuri, doar cei mai puternici puteau supraviețui

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Mesopotamia

În artefactele din Mesopotamia descoperim pentru prima dată legătura dintre vulnerabilitate și dizabilitate în conștiința umană și socială și căutarea transcendenței

Deși știm puține despre relația membrilor societății cu persoana cu dizabilități și locul acesteia în comunitate, știm că aceștia nu încercau să prezică viitorul doar din petrol și fum, ci și din "ciudățeni": acestea erau văzute ca semne prognostice, semne care ajutau la prezicerea viitorului și se credea că erau influențate de forțe din lumea cealaltă

"Dacă nu exista o explicație rațională, lumească, pentru persoana cu dizabilitate, se căuta ceva din altă lume. Dacă persoana cu dizabilitate este de origine extraterestră, pare a fi capabil de ceea ce gândirea lumească este în general incapabilă să facă: să vadă viitorul". (Hegedüs et al., 2011)

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Iudaismul antic

Tora nu numai că stabilește ca regulă de bază pentru sacrificiu că numai animalele fără cusur pot fi sacrificate (Leviticul 22:21), dar îndatoririle preoților sunt mult mai ample: "Pentru generațiile viitoare, niciunul dintre urmașii voștri care are vreun defect nu se poate apropia să ofere hrana Dumnezeului său. Niciun om care are vreun defect nu se poate apropia: niciun om orb sau șchiop, desfigurat sau diform; niciun om cu piciorul sau mâna schilodite, cocoșat sau pitic, sau care are vreun defect la ochi, sau care are răni purulente sau curgătoare sau testicule deteriorate". (Leviticul 21:17-20)

Și mai grav era cazul celor care erau leprași, leprosul - dacă cineva era "diagnosticat" cu lepră, aceasta era considerată o "pedeapsă providențială" pentru calomnie, iar persoana infectată, ca persoană necurată, trebuia să trăiască în afara taberei de atunci încolo. După eventuala sa vindecare, putea reveni în comunitate după anumite ritualuri

Erasmus+

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Iudaismul antic

Întrebarea este dacă disprețul și prejudecățile grave la adresa persoanelor cu dizabilități au fost cele care le-au exclus din comunitate

În plus față de contextul transcendent și caracterul imperativ, textul conține, de asemenea, semnificația ascunsă că o persoană cu dizabilități, marginalizată, exclusă și în dificultate, are dreptul de a trăi o viață umană pe picior de egalitate cu restul societății.

Acesta este temeiul obligației de a oferi asistență

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Leviticus 21:18 KJV

For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath a flat nose, or any thing superfluous,

<https://www.scripture-images.com/bible-verse/kjv/leviticus-21-18-kjv.php>

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Egiptul Antic

Oamenii din Egiptul antic nu "venerau" deloc omul pitic ca pe un animator de bâlci, așa cum făceau multe alte culturi, ci îl asociau mai degrabă cu calități umane și divine pozitive

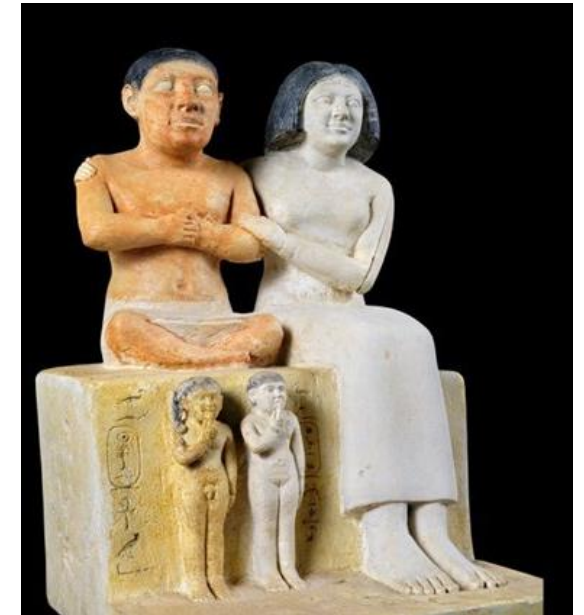
Piticul Khnumhotep din secolele 22 -21^{ndst} î.Hr., în timpul domniei dinastiei 6th, este posibil să fi fost un supraveghetor de sclavi, adică nu a trăit la marginea societății și i s-a încredințat o funcție importantă

<https://egypt-museum.com/dwarf-khnumhotep/>

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Egiptul Antic

Seneb, piticul din secolul 13th î.Hr., este interesant nu numai din punctul de vedere al reabilitării sociale, din cauza dizabilității, destul de grav după standardele de astăzi, ci și din punctul de vedere al reabilitării profesionale: el a fost șeful uriașei fabrici de textile a faraonului, adică a fost o figură importantă și respectată în societatea vremii sale și a deținut multe titluri, inclusiv de preot. A primit diverse daruri din partea împăratului nu numai pentru loialitatea sa

<https://egymonuments.gov.eg>

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Grecia antică

Sănătatea se afla în vârful ierarhiei valorilor, sănătatea și integritatea fiind idealurile vremii, fără o distincție clară între sănătatea trupului și a sufletului. Pentru grecii antici, un corp frumos era considerat o dovadă directă a faptului că avea o minte frumoasă: oricine era considerat frumos era automat o persoană bună, iar grecii chiar aveau un cuvânt pentru acest lucru: "Kaloskagathos", adică însemna frumos la vedere, insinuând o persoană bună. Un concept urmat și astăzi, în mod conștient sau subconștient - răufăcătorii portretizați în filme și la televiziune tind să reprezinte punctul de vedere al societății despre "urât", în timp ce eroul este în general considerat "frumos" (www.eternalgoddess.co.uk)

www.eternalgoddess.co.uk

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Grecia antică

Mai multe situații de viață și activități din Grecia antică implicau posibilitatea iminentă de a suferi leziuni fizice grave și permanente, dar existau multe modalități de a deveni invalid în Grecia, altele decât munca fizică grea: în primul rând războiul. În Sparta, un războinic care era grav rănit în luptă era ținut în considerație și respect public

<https://www.realmofhistory.com/2022/06/04/facts-spartan-army-warrior/>

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

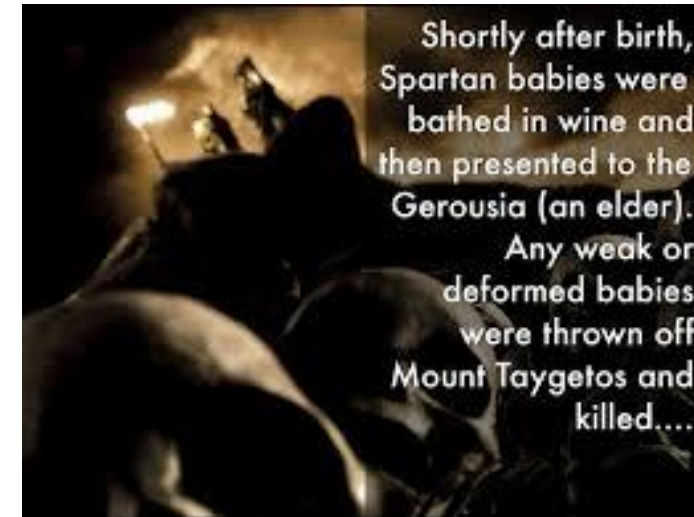
Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Grecia antică

Tradiție infamă, opusul sprijinului instituțional pentru copiii născuți cu dizabilități: "selecția" sugarilor

Platon: "... cei care... se nasc invalizi vor fi închiși într-un loc inaccesibil, secret, conform ordinii și manierei locului" (State 460c)

Aristotel nu dezaproba nici această practică crudă: "... niciun copil născut ciudat nu ar trebui crescut..." (Politica 1335b)

Contradicția este rezolvată prin faptul că societatea greacă a vremii nu considera un copil cu dizabilitate ca fiind cu adevărat uman, adică excluderea permanentă (adică uciderea) din societate a unui copil cu dizabilitate nu era considerată, conform normelor morale ale vremii, ca luarea unei vieți omenești (deși uciderea copiilor "slabi" la Taygetos pare să fie un mit, doar - <https://www.science.org/content/article/ancient-greeks-didn-t-kill-weak-babies-new-study-argues>)

[https://www.haikudeck.com/sparta--business-presentation-9NV1yLoxA](https://www.haikudeck.com/sparta-business-presentation-9NV1yLoxA)

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Grecia antică

Un aspect important al relației cu persoana cu dizabilități în cultura greacă a vremii era faptul că dizabilitatea fizică nu era aproape niciodată asociat automat cu un caracter inferior

De fapt, a existat un erou grec nealterat care, în ciuda dizabilității sale fizice grave și congenitale, a fost un cetățean cu drepturi depline al mitologiei și a uimit atât zeii, cât și oamenii cu măiestria sa: Hefaistos - deși dizabilitatea sa a fost rezultatul unei pedepse (în principal) divine: un alt exemplu al fascinației umane aparent eterne cu privire la derivarea dizabilității din pedeapsa divină în gândirea greacă

<https://mythopedia.com/topics/hephaestus>

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Roma antică

Decimus Iunius Iuvenalis, un satirist foarte cunoscut la Roma, este autorul dictonului des citat: "o minte sănătoasă într-un corp sănătos". Deși, la prima citire, aceasta ar putea implica faptul că numai într-un corp sănătos sufletul poate fi sănătos, adică o persoană cu o persoană cu dizabilitate fizică poate avea și defecte de caracter, de fapt, nu există dovezi care să sugereze că cultura romană era în mod clar împotriva persoanelor cu dizabilități

Citatul original din Iuvenalis sugerează, de asemenea, acest lucru în afara contextului; dacă am citi întreaga invocare a zeităților, nici nu ne-am gândi că el vorbește împotriva dizabilității fizice

Deși există și un vers din Virgil: "Virtutea pare deosebit de grațioasă atunci când este asociată cu frumusețea" (Gratior est pulchro veniens a corpore virtus: Eneida, v. 344), și aceasta este mai degrabă o laudă a frumuseții și armoniei decât un semn al atitudinii antideficiență a culturii romane

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evul Mediu

Poate cea mai interesantă și interesantă perioadă a istoriei în ceea ce privește percepția societății asupra persoanelor cu dizabilități este Evul Mediu (deși este posibil ca doar posteritatea să găsească acest lucru interesant și interesant, nu și cei care au trăit cu o dizabilitate în aceste secole)

Această epocă fiind mai apropiată de prezent, este posibil să dispunem de mult mai multe informații despre percepția socială a persoanelor cu dizabilități decât avem din antichitate

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evul Mediu

Multe dintre convingerile menționate anterior s-au consolidat: oamenii din acea epocă preferau să populeze mediul lor apropiat cu creaturi miraculoase, iar nașterea cu o dizabilitate nu era o surpriză pentru ei

Dacă binele, frumosul, veneau de la Dumnezeu, atunci în spatele celor care nu erau frumoase, sau chiar "diforme", omul medieval bănuia forțe malefice din alte lumi sau pedeapsa lui Dumnezeu

În Divina Comedie a lui Dante (excelentă expunere a viziunii și gândirii medievale asupra lumii): pedeapsa pentru o lipsă gravă de caracter în această lume este dizabilitatea fizică, adesea mutilarea, în iad

(În antichitate, în Evul Mediu și chiar în epoca modernă, anumite păcate capitale erau adesea pedepsite de sistemul judiciar prin mutilare)

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃSAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

https://www.reddit.com/r/magicTCG/comments/194zuj4/custom_universe_beyond_divine_comedy_doré1861/?rdt=40575

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evul Mediu

Practicile folosite pentru a-i "vindeca" pe cei cu dizabilități, în special mentale, par destul de revoltătoare astăzi. Una dintre aceste metode era "trepanația" sau trepanarea, prin care o persoană era tratată primind o gaură în craniu (sau trepanație), astfel încât spiritele rele să-i poată părăsi capul.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/17504589241253486?journalCode=ppja>

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evul Mediu

În Evul Mediu timpuriu, oamenii încă mai credeau că fluidele cauzează boli mintale, astfel încât, pentru a readuce echilibrul în organism, extragerea sângelui era un tratament medical obișnuit, fiind folosită orice formă de sângerare

O formă unică de tratament prin șocuri în Evul Mediu: bolnavii mintal erau aruncați în ape reci pentru ca șocul să le "trezească mințile" sau erau legați strâns astfel încât abia se puteau mișca

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

<https://about-history.com/>

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evul Mediu

Prejudecățile negative față de persoanele cu dizabilități proveneau parțial din percepția societății asupra dizabilității nu în ceea ce privește caracteristicile sale reale, ci într-o formă foarte colorată, răspândită din gură în gură

După Revoluția Industrială, putem găsi deja o formă specifică de reabilitare profesională în Anglia: în anii 1690 existau manufacturi care angajau persoane cu dizabilități intelectuale - dar scopul nu era deloc același cu obiectivele de reabilitare și egalitate de șanse de astăzi și, departe de a fi nobil, era mai prozaic: păstrarea secretelor de producție ale manufacturii

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

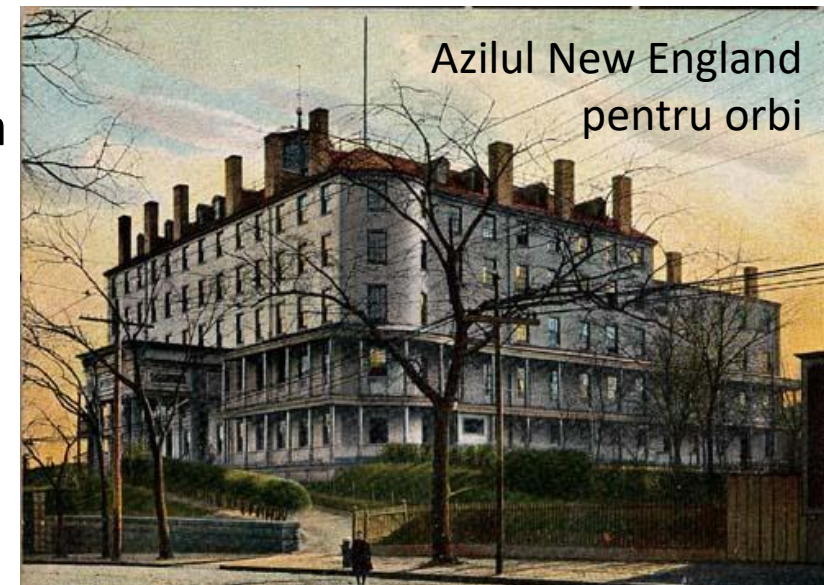
SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - The New Age

Îngrijirea organizată a copiilor cu deficiențe mintale a început în epoca modernă, la mijlocul secolului al XVII-lea: de către Jacob Rodrigues Pereire, continuată de Jean Marc Gaspard Itard

Johann Jacob Guggenbühl a fondat primul institut, Abendberg
Atât Itard, cât și Guggenbühl au lucrat într-un climat social foarte ostil și provocator. Acesta din urmă a educat în mod consecvent "sufletele" care i-au fost încredințate într-o atmosferă sănătoasă și naturală
Primul institut din emisfera vestică a fost fondat de Samuel Gridley Howe în Massachusetts: New England Asylum for the Blind (în prezent Perkins School for the Blind)

Azilul New England
pentru orbi

<https://aphmuseum.org/exhibits/online-exhibit/building-a-future-u-s-residential-schools-for-blind-and-visually-impaired-students/perkins-school-for-the-blind-ma/>

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - The New Age

Îngrijirea celor singuri a devenit o obligație legală odată cu Constituția franceză din 1793, al cărei articol 21 a făcut din aceasta o regulă constituțională: "Asistența publică este o datorie sacră. Societatea datorează subzistență cetățenilor nefericiți, fie obținându-le un loc de muncă, fie oferind mijloace de existență celor care nu pot munci." (<https://alphahistory.com>) Acestea sunt, de fapt, cele două condiții care sunt încă esențiale pentru dezvoltarea reabilitării în sens modern: persoana cu dizabilități se află în centrul procesului de reabilitare; iar societatea trebuie să își asume responsabilitatea constituțională pentru cetățenii cu dizabilități

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - The New Age

Nucleul activității de reabilitare a fost încă îngrijirea, descoperirea a venit în secolul 20th - provocată de cele două războaie mondiale, o creștere fără precedent a numărului de persoane cu dizabilități

Acest lucru a dus la înființarea unor mișcări cooperative pentru persoanele cu dizabilități, la crearea unor mari instituții de îngrijire în mai multe țări și la dezvoltarea ocupării forței de muncă în grup ca răspuns la cerere, în special în țările care suferiseră cele mai mari pierderi în război Statele Unite și Canada: instituții și sprijin financiar pentru nevăzători încă din anii 1910 și 1920

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - The New Age

Prima lege privind reabilitarea a fost adoptată în Statele Unite în 1919, iar statele aveau un program federal de reabilitare încă din anii 1920

În Țările de Jos, prima legislație a fost adoptată în 1919, conform căreia pensiile de invaliditate erau plătite în caz de incapacitate temporară sau permanentă, dar în general după 52 de săptămâni. După cel de-al Doilea Război Mondial, în 1945, a fost înființat un centru pentru reabilitarea răniților de război, care a servit ulterior drept model pentru înființarea unor instituții similare pentru îngrijirea civililor.

(În perioada dintre cele două războaie mondiale, în cel de-al Treilea Reich a fost vizibil un proces exact în direcția opusă, determinat parțial de ideea eugeniei)

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități în Noua Eră - secolul trecut

Secolul 20th a adus, de asemenea, multe realizări pozitive pentru persoanele cu dizabilități: procesul de reabilitare a trecut de la accentul inițial pus pe îngrijire și asistență la unul de autosuficiență, independență, integrare și incluziune

Două mișcări care merită menționate aici:

Mișcarea pentru viață independentă

Mișcarea pentru dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și a părinților acestora

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru viață independentă

Viața independentă este dreptul persoanelor cu dizabilități la autodeterminare; o filosofie, o abordare și o practică de viață; și o oportunitate de a trăi o viață echivalentă. Acestea trebuie mai întâi să fie împuternicite să dorească o viață independentă și apoi vor acționa pentru a o obține. Mișcarea pentru viață independentă este, prin urmare, în primul rând o mișcare pentru persoanele cu dizabilități grav care nu pot trăi fără asistență personală.

Persoana cu dizabilități trebuie să aibă acces la informații corecte și complete pentru a putea face alegeri și lua decizii și pentru a fi în măsură să achiziționeze serviciile dorite. Este responsabilitatea societății să creeze condițiile pentru acest lucru.

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru viață independentă

Creșterea mișcării pentru drepturile civile din anii 1960 → persoanele cu dizabilități își pot afirma drepturile mai pe deplin

Universitatea din California, Berkeley: accesul a patru tineri cu dizabilități grav la clădiri și cămine era aproape imposibil, așa că au fost cazați în spitalul universitar

Unul dintre ei a luptat împotriva situației sale izolate, de plasament, dorea să trăiască independent cu asistenți personali, pe picior de egalitate cu colegii săi studenți

Mulți oameni s-au alăturat luptei - zeci de mii de persoane sufereau de discriminare prin excludere, de îngrijire paternalistă din partea familiei și a instituțiilor rezidențiale din Statele Unite

Astfel a început mișcarea pentru drepturile civile Mișcarea pentru o viață independentă în America, mai târziu în Europa și apoi în lume

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru viață independentă

Centre de viață independentă înființate, funcții:

- (1) organizarea unui serviciu de asistență personală cu finanțare publică;
- (2) consiliere și sprijin pentru concetățeni;
- (3) lupta pentru drepturi egale împotriva discriminării prin demonstrații, blocări de clădiri, transporturi etc;
- (4) lupta pentru educație integrată, locuri de muncă, salarii egale;
- (5) organizarea de întâlniri și forumuri cu liderii și politicienii orașului (Hutchison - Pedlar 1999)

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru viață independentă

Legea americanilor cu dizabilități (ADA) adoptată în 1993: persoanele cu dizabilități sunt cetățeni cu drepturi depline și discriminarea împotriva lor din cauza dizabilității lor este interzisă prin lege

În prezent există sute de centre de viață independentă în SUA și în întreaga lume

Mișcarea presupune ca persoanele cu dizabilități să preia controlul asupra propriei vieți, să ia decizii pentru care sunt responsabile (ele știu cel mai bine de ce au nevoie și ce este mai bine pentru ele - în timp ce, în trecut, erau întotdeauna profesioniștii sau membrii familiei care luau decizii pentru ele, crezând că nu erau capabile să gândească singure)

Viața autodeterminată și independentă înseamnă că noi decidem când, unde și de la cine primim ajutorul personal de care avem nevoie din cauza dizabilității. Ne stabilim propriile priorități și ne organizăm propria viață

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru viață independentă

Rolul societății: asigurarea participării egale la toate aspectele vieții prin intermediul legislației, garantând dreptul la locuință, îngrijire medicală, dispozitive de asistență, asistență personală, mobilitate, comunicare, acces la informații, educație, formare, ocuparea forței de muncă, activitate politică, educație etc.

Viața independentă este foarte adesea confundată și echivalată cu autosuficiența, care este obiectivul reabilitării, dar este departe de a fi același lucru cu viața independentă. Viața independentă pentru persoanele cu dizabilități s-a îndepărtat de abordarea tradițională a reabilitării, care încearcă să adapteze persoana la un mediu proiectat pentru ea. Mediul trebuie adaptat la nevoile persoanei cu dizabilități (mai puțin o chestiune de bani și mai mult o chestiune de atenție)

Un centru de viață independentă în Regatul Unit

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru dezinstituționalizare

Mișcarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și a părinților acestora pentru dezinstituționalizare înseamnă desființarea instituțiilor mari, închise și crearea unor medii de viață mai mici, la scară umană, umane, care sunt mai favorabile drepturilor omului. O abordare a dizabilității bazată pe drepturile omului este una care pune accentul pe egalitate și incluziune. Aceasta recomandă abrogarea treptată a legilor care permit instituționalizarea persoanelor cu dizabilități, precum și a legislației privind sănătatea mintală care permite tratamentul fără consimțământ și detenția pe baza deficienței.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru dezinstituționalizare

"Se presupune adesea că persoanele cu dizabilități sunt incapabile să trăiască independent. Acest lucru este înrădăcinat în concepții greșite larg răspândite, inclusiv faptul că persoanele cu dizabilități nu sunt capabile să ia decizii bune în mod independent și că au nevoie de "îngrijire specială" instituționalizată." ... "În multe cazuri, credințele culturale și religioase pot alimenta, de asemenea, acest stigmat, precum și influența istorică a mișcării eugenice. Pentru prea mult timp, aceste argumente au fost folosite pentru a priva în mod eronat persoanele cu dizabilități de libertatea lor și pentru a le segregă de restul comunității prin plasarea lor în instituții." - Comisia pentru afaceri sociale, sănătate și dezvoltare durabilă a Parlamentului European

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - Mișcarea pentru dezinstituționalizare

Transformarea serviciilor instituționale rezidențiale este doar un element dintr-o gamă largă de schimbări în domenii precum asistența medicală, reabilitarea, serviciile de sprijin, educația și ocuparea forței de muncă și are, de asemenea, un rol important de jucat în percepția socială a persoanei cu dizabilități

Simpla mutare a persoanelor în instituții mai mici, în case comunitare sau în alte medii de adunare nu este suficientă și nici nu este conformă cu standardele juridice internaționale

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - interzicerea discriminării

Ca urmare a mișcărilor Mișcarea pentru viață independentă și pentru dezinstituționalizare, au fost create noi legi internaționale, iar atitudinea față de persoanele cu dizabilități s-a schimbat fundamental în întreaga lume modernă, punându-se accentul pe responsabilitatea societății în ansamblu
1973: Congresul Statelor Unite a adoptat o lege privind reabilitarea care interzice discriminarea persoanelor cu dizabilități

9 decembrie 1975, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat Declarația privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care rezumă în 13 puncte principalele drepturi de care se bucură aceste persoane (de la dreptul la demnitate umană, drepturile civile și politice, protecția împotriva tuturor formelor de exploatare, dreptul de a trăi într-o familie)

Mișcări progresiste pentru persoanele cu dizabilități - interzicerea discriminării

"Anul persoanelor cu dizabilități" la începutul anilor 1980

Organizația Națiunilor Unite a adoptat Normele standard privind egalizarea șanselor pentru persoanele cu dizabilități în prima jumătate a anilor 1990

Deși nu au forță juridică obligatorie, aderarea la Regulile standard reprezintă un angajament moral și politic puternic al guvernelor de a asigura drepturi egale pentru persoanele cu dizabilități. Normele standard rezumă drepturile omului într-un total de 22 de puncte, în patru mari capitole care acoperă toate aspectele vieții persoanelor cu dizabilități: condiții de bază pentru asigurarea participării egale; domenii vizate pentru participarea egală; măsuri de punere în aplicare; și instrumente de monitorizare

Condițiile de bază pentru asigurarea participării egale includ sensibilizarea, asistența medicală, reabilitarea și serviciile de sprijin, în timp ce cele opt domenii vizate pentru participarea egală sunt accesibilitatea, educația, ocuparea forței de muncă, menținerea veniturilor și securitatea socială, viața de familie și integritatea personală, cultura, recreerea și sportul și religia

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

Schimbările istorice în situația persoanelor cu dizabilități sunt reflectate în evoluția modelelor de dizabilități. În literatura de specialitate au fost prezentate numeroase concepte teoretice (Buhalis & Darcy 2011, Forrester & Davis 2011, Zajadacz, 2015), de la modelul etic, la modelul geografic al persoanei cu dizabilități, trecând prin cel medical, social și economic

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

În modelul etic (Goffman 1963, Imrie 1997), persoanei cu dizabilități a fost tratat ca un stigmat (de asemenea, ca o pedeapsă pentru infracțiuni)

La rândul său, modelul medical (Parsons, 1951, Hahn, 1986, Bickenbach, 1993, ICF, 2002, Gaines, 2004) tratează persoana cu dizabilități ca pierdere funcțională, ca o problemă a individului care necesită intervenție medicală sau "reparare". Criticile acestui model evidențiază tendința sa de a patologiza persoana cu dizabilități și de a neglija factorii sociali și de mediu (Shakespeare, 2013)

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

Pe fondul criticilor aduse modelului medical, a fost dezvoltat modelul social al persoanei cu dizabilități . Acesta deplasează accentul de la deficiențele individuale la barierele create de societate care împiedică participarea și integrarea deplină a persoanelor cu dizabilități. Dizabilitatea este văzută ca o construcție socială care rezultă din norme sociale, atitudini și bariere fizice sau de atitudine. Acest model subliniază nevoia de schimbare socială și de eliminare a barierelor pentru a permite incluziunea și participarea deplină (Oliver, 1990, Barnes & Mercer, 2010)

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

La rândul său, modelul economic al persoanei cu dizabilități se bazează pe concluziile rezultate din funcționarea modelului medical și a modelului social. Acest concept prezintă dizabilitatea în lumina nevoilor diverse care generează cerere pe piața turismului (Forrester & Davis, 2011). Nevoile persoanelor cu dizabilități și ale persoanelor în vârstă sunt percepute în termeni de segmentare și personalizare a serviciilor turistice. Acest model subliniază, de asemenea, că participarea deplină și egală la viața socială a persoanelor cu dizabilități echivalează cu capacitatea de a îndeplini roluri valoroase din punct de vedere social, în special în domeniul muncii (Geue, 2023)

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

Modelul geografic (geospațial) al persoanei cu dizabilități aplică experiența acumulată până în prezent (legată de modelul medical și de modelul social) și se concentrează în principal pe interrelația dintre persoanele cu dizabilități și spațiul geografic (Zajadacz, 2015). Geografii conectează natura factorilor care cauzează dizabilitatea (natura invalidantă) atât cu aspectele sociale, cât și cu cele spațiale ale mediului uman, ei promovează soluții care sunt mai "incluzive" și care oferă acces la locuri și la întreaga sferă a vieții în cadrul societății, luând în considerare diferite grade și tipuri de dizabilități. Modelul geografic urmărește, de asemenea, să elimine "tensiunile" sociale legate de modelul social, care tratează persoana cu dizabilități ca un proces de excludere socială (Chouinard et al., 2010)

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Schimbări istorice în situația persoanelor cu dizabilități - Evoluția modelelor de dizabilități

Modelul geografic al persoanei cu dizabilități presupune că abilitățile limitate sunt cauzate atât de condițiile individuale (legate de o disfuncție specifică), cât și de cele ale mediului fizic și social înconjurător, creând restricții care apar în relația persoană cu dizabilități - mediu (social, fizic). Modelul geografic a acceptat o paradigmă semnificativă prin faptul că tratează nevoile legate de diferite tipuri și grade de dizabilități nu ca fiind "speciale", ci ca fiind una dintre multe care apar în societatea contemporană. Postulatul central nu este să ne concentrăm asupra "dizabilităților", ci să ne concentrăm asupra diferitelor nevoi sociale și să adaptăm mediul geografic (social, precum și fizic) în consecință (Imrie, 2012, Zajadacz, 2014)

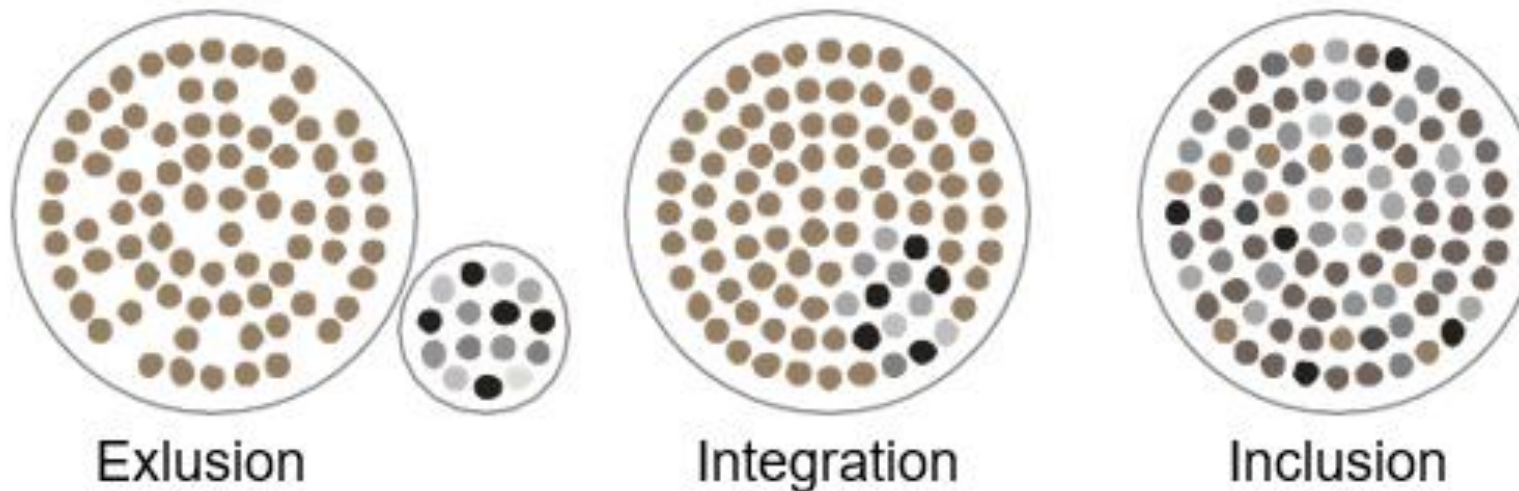
ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Evoluția modelelor de dizabilități: Modele de excludere socială, integrare și incluziune a persoanelor cu dizabilități

Evoluția modelelor de dizabilități: Modele de excludere socială, integrare și incluziune a persoanelor cu dizabilități

Excluderea se referă la procesul de excludere activă a persoanelor sau grupurilor din anumite activități, oportunități sau spații sociale, politice sau economice. În practică, aceasta înseamnă următoarele: refuzul sistematic al accesului sau al participării, lipsa de adaptare la diverse nevoi sau medii; marginalizarea socială, economică sau politică

Integrarea presupune încorporarea indivizilor sau grupurilor cu origini sau caracteristici diverse în sistemele, structurile sau mediile existente. Acest proces implică

- (1) concentrarea pe asimilarea indivizilor în medii obișnuite,
- (2) modificări sau adaptări limitate la sistemele existente și
- (3) accentul pus pe reunirea diverselor persoane fără a aborda neapărat barierele subiacente

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Evoluția modelelor de dizabilități: Modele de excludere socială, integrare și incluziune a persoanelor cu dizabilități

Incluziunea este o abordare mai cuprinzătoare care urmărește să creeze medii în care toți indivizii, indiferent de mediul din care provin sau de caracteristicile lor, sunt apreciați, respectați și membri pe deplin participanți ai societății. Trăsăturile caracteristice ale incluziunii includ accentul pus pe eliminarea barierelor și crearea de oportunități echitabile pentru toți, (2) recunoașterea și celebrarea diversității și a diferențelor individuale, (3) eforturi active pentru a se asigura că nevoile tuturor sunt satisfăcute și că toate vocile sunt auzite. Pe scurt, excluderea implică împiedicarea activă a participării persoanelor sau grupurilor, integrarea înseamnă încorporarea diverselor persoane în sistemele existente fără a aborda neapărat barierele subiacente, în timp ce incluziunea se concentrează pe crearea unor medii care sunt accesibile, echitabile și primitoare pentru toți. Incluziunea merge dincolo de simpla prezență sau asimilare, urmărind participarea semnificativă, apartenența și emanciparea tuturor

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

